

Kelmės rajono Žemaitės viešoji biblioteka

PRASMINGO GYVENIMO GRAŽŪS ŽIEDAI

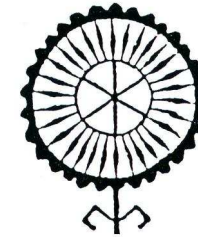
(Rajono literato ir muziejininko Igno Viržinto
80- osioms gimimo metinėms)

KELMĖS ŽEMAITĖS VIEŠOJI BIBLIOTEKA

Kelmė, 2003 m.

Kelmės rajono Žemaitės viešoji biblioteka

Sudarė Žemaitės VB vyr. bibliografė **Idalija Stankienė**,
Kompiuteriu rinko ir maketavo **Birutė Špukienė**

PRASMINGO GYVENIMO GRAŽŪS ŽIEDAI

(Rajono literato ir muziejininko Igno Viržinto
80-osioms gimimo metinėms)

Kelmė, 2003

KELMĖ
2003

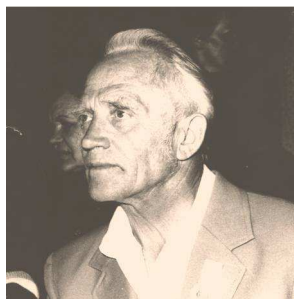
Štai čia žmogus, o čia – žmogaus darbai...

Per mūsų amžiaus vargą, skausmą bridęs,

Tu Žemaitijoj savo pavargai,

Į meilę jai visas galias sulydęs...

Ramutė Krivaitė

TRUMPAS DOSJE

Ignas Viržintas – pedagogas, muziejininkas, literatas, Lietuvos kaimo rašytojų sąjungos narys. Gimė 1923 metais rugpjūčio 24 d. Kadagynų kaime, netoli Rietavo, Plungės rajone. 1948 m. eksternu baigė Plungės gimnaziją o po poros metų Šiaulių mokytojų institutą. Dar vėliau, jau dirbdamas, Vilniaus pedagoginį institutą. Nuo 1967 metų apsigyveno Budraičiuose ir ėmė dirbti žemės ūkio technikumė. Būtent čia išsižiebė kūrybos kibirkštėlė ir 1972 m. rajono laikraštis išspausdino pirmąjį apsakymą. Vėliau I. Viržintas išleido tris apsakymų knygas “Ažuola kirs rytoj”, “Sodžius be ramybės”, “Susitikimas per Jonines” ir romaną “Gaidžio lauko trobelė” (po mirties). Visos jo knygos apdovanotos įvairiomis premijomis.

Per savo gyvenimą I. Viržintas sukaupė daug senų etnografinių daiktų ir svajoję įkurti kraštotyros muziejų. Jo pastangomis namo kieme, kur gyveno I. J. Viržintai, buvo pastatyta klėtelė, talpinanti muziejines vertybes. Mirė 2001 m.

IGNAS VIRŽINTAS KŪRĖJAS ...

“Esu kilęs nuo Rietavo, iš Kadagynų kaimo. Močiutė tėveliui davė pusantrų hektaro žemės, o dar septynis hektarus jis pirko išsimokėtinai iš grafo Oginskio. Kad išsimokėtų už žemę, tėvelis dirbo padieniui pas ūkininkus, o kartais- statybose. Tačiau gyvenome ne per geriausiai. Būdavo, pavasarį duonos nėra – nors valgyk balandas” – taip apie savo vaikystę prisimena Ignas Viržintas. Toliau jis rašo : “Pradžios mokykla buvo Vatušiuose – du kilometrai nuo namų. Mokiausi gerai, nesisekė tik lietuvių kalba – mat žemaičiuodavau ir nepripažindavau nosinių raidžių. Tačiau sėdėti prie knygų labai mėgau.[...] Buvo vokiečių okupacijos metai. Prieš Kalėdas pripiešiau mokyklos draugams sveikinimo atvirukų ir už darbą gavau šiek tiek pinigų. Jų turėjo užtekti maistui porai savaitių. Tačiau susigundžiau palošti ir prapyliau visus pinigėlius. Į mokyklą Rietave ėjau nevalgęs. Tėveliai toli, kaime, jų pagalbos neprisišauksi. Po savaitės bado, per pamokas ėmiau snausti. Tai pastebėjusi mokytoja išsiaiškino, kas atsitiko. Nukreipė į teisėjo šeimą pavalgyti pietų. Už tai iš mokyklos turėjau parvesti mažą jų dukterį ir su ja šiek tiek pabūti”.

(I. Viržintas. *Vaikystės aidas Kadagynų kaime* // I. Viržintas. – *Iliustr. // Šiaulių kraštas*. – 1999, rugpjūčio 16).

Nepaisant visų nepriteklių, Ignas atkakliai siekė mokslo. 1948 m. jam pasisekė eksternu baigti Plungės gimnaziją. Didžiausia I. Viržinto svajonė buvo- tapti mokytoju, todėl įstojo į Šiaulių mokytojų institutą. Nuo 1967 metų atsikėlė gyventi į Budraičius

ir ėmė dirbti žemės ūkio technikumė. Čia ir išsiskleidė jo, kaip rašytojo, talentas. Po kelerių metų rajono laikraštyje pasirodė pirmasis apsakymas. Paskui, jau drąsiau, Ignas Viržintas redakcijai ėteikdavo ir daugiau savo apsakymų, miniatiūrų. Kai Igną atrado Lietuvos kaimo rašytojų sąjungos ėkūrėjas ir pirmininkas Kostas Federavičius, jis pasijuto tarsi pakylėtas, nes susilaukdavo daug padrašinančių, pagiriamųjų žodžių. Ir štai 1995 m. UAB "Dobilo" leidykla "Jonava" išleido pirmąją Igno Viržinto apsakymų rinkinį "Ažuolą kirs rytoj". Knygelės herojai- paprasti kaimo žmonės, kuriuos drasko jų pačių gyvenimas. Jie ieško savojo - nelengvo ir skirtingo - laimės kelio. Lėtu, nuosekliu pasakojimu I. Viržintas leidžia savo herojams eiti savu keliu ir kalbėti savu balsu. Ši knygelė suintrigavo dorovingu pasakojimu, įdomiais dialogais, tauria herojų mąstysena, gražia kalba.

Po poros metų, 1997-aisiais, ta pati leidykla išleido antrą Igno Viržinto knygelę "Sodžius be ramybės". Dvidešimt čia spausdinamų apsakymų apie kaimą, kur šviesa galynėjasi su tamsa, suskirstyti į 4 skyrius "Praeitis atsiliepia", "Gerumo kaina", "Trobelėse neramu", "Nebaigtos pamokos". Čia spausdinamų apsakymų epicentras - šeimų dramos. Nelaiminga meilė, kaip Judo kilpa, smaugia ir vyrą ir moterį. Ne vienoje apsakymo situacijoje Gėris ir Blogis taip apnuogina herojų poelgius, atskleidžia jų siekius, kad kulminacija nebeišvengiama. Kiekvienam apsakymo herojui šviečia jo likimo žvaigždė. Jos šviesa tai ryškėja tai blėsta, priklausomai nuo situacijos į kurią herojus papuola. "Sodžius be ramybės" patalpinti apsakymai byloja, koks

sudėtingas kaimo žmogaus gyvenimas toje klampioje kasdienybėje. Bet tas, kuris joje parpuolė, keliasi, nes Gėrio trauka nugali Blogio galią. Šioje antrojoje knygoje Igną Viržintą pažinome kaip nuoseklų kaimo gyvenimo permainų vaizduotoją, subtilų realistą.

1999 m. leidykla "Jonava" išleido trečią Igno Viržinto apsakymų knygą "Susitikimas per Jonines". Ši knyga liudija, kad autorius savitas beletristas, kuriam siužetus apsakymams teikia kaimo žmonių būtis ir buitis, atsiskleidžianti kasdienybė dramatiškose situacijose. Ignas Viržintas - gilus kaimo gyvenimo žinovas. Jo kūriniai žavi psychologizmu, lyrinėmis gamtos detalėmis, kurios išryškina herojų kančių motyvą, meilės dramatiškumą. "Susitikimas per Jonines" - tai dovana Igno Viržinto gimtajam Kadagynų kaimui, kuriame gyveno jo tėvai, kuriame jo šaknys.

Ir štai pagaliau saulės šviesą išvydo ketvirtoji Igno Viržinto knyga, romanas "Gaidžio lauko trobelė". Tai - pirmasis Kelmės rajono literato romanas, kurio autorius, deja, suspėjo pamatyti tik signalinį egzempliorių ...

"Gaidžio lauko trobelė" - etnografinis romanas, kuriame per kaimo žmonių ir kunigaikščio santykius atkuriama prieštaringa XIX a. epocha, glaudžiai susijusi su nacionalinio judėjimo budimu, herojų lemtimi ir jos pasekmėmis. Tai - įdomios intrigos romanas, kurio buitės ir žmonių būtės kolorite išryškėja pagrindinių herojų (kunigaikščio, Jurgio Žeimio, Petronėlės Žeimytės, Marijonos ir Petro Gailių) charakteriai. Romano drama - ne tik apie kaimo žmonių kančių istorijos puslapius XXI a.

žmogui tolimą praeitį, bet, autoriaus dėka, tą laiką galima palyginti su nūdienos paralelėmis.

Nepriekaištinga romano kalba “ pagardinta” žemaičių leksika, lengvas stilius ir paprastas įvykių vaizdavimo būdas rodo, kad I. Viržintas tikrai turėjo prozininko talentą. Šis romanas prašyte prašosi tautosko kūrėjas turėjo tą mintį, deja, toliau tęsti šio kūrinio nebuvo lemta.

Trijų autorių knygelėje “Gyvenimas – kaip vėjo gūsis” Ignas Viržintas rašė: “Pradėjau bandyti plunksna apsaityti tai, ką iš gyvenimo surinkau, kas mano širdyje tvirtai apsigyveno. Supratau – tai toks gyvenimas, kurį norėčiau pragyventi dar kartą, turėdamas tą pačią širdį”. Ignas Viržintas kūrybai ir visuomeninei veiklai aukojo viską, visą save, todėl šie žodžiai geriausiai tinka apibūdinti jo gyvenimą, jo tikslus ir siekius.

... IR MUZIEJININKAS

Apsigyvenęs Budraičiuose, Ignas Viržintas ėmėsi įgyvendinti dar vieną savo svajonę – kaupti senus etnografinius daiktus. “ Nežiūrėkim į juos kaip beverčius popierėlius ar metalo gabalėlius. Jie pasakoja apie praeitį. O buvo laikai, kai jie žmonės ir taurino ir luošino...”, - sakė I. Viržintas savo mokiniams technikume. Ragina juos rinkti, kaupti eksponatus būsimam muziejui ir pats atkakliai vaikščiojo po kaimus, po melioracijos nukeliamas sodybas, jų savininkų prašydamas senų rakandų. Ir jam sekėsi – žmonės Ignui patikėdavo ir dovanodavo daug išties vertingų daiktų. Netrukus technikume duris atvėrė etnografinis muziejus, kuriame

eksponatams greit pasidarė ankšta. Tada I. Viržintas kolektyvinio sodo sklypelyje ėmėsi pats statyti namelį su gotikos tipo stogu ir langais į tekančios saulės pusę – jame apgyvendino Rūpintojėlius, Nikodemukus, Jėzaus Kristaus, šv. Petro, kitų šventųjų skulptūreles, kitokias statulėles, kryžius....Jų buvo pilna ir bute, ir daržinėje, visur.

Ignas Viržintas nusprendė daugiabučio namo kieme, kur gyveno, pastatyti klėtelę savo sendaikčiams, vienoje vietoje įkurdinti muziejų. Šiam dideliui darbui Ignas ruošėsi iš anksto: vežė rąstus ir kitas medžiagas net iš savo gimtųjų vietų – Kadagynų kaimo. Surentė sienas, uždengė stogą, sudėjo klėtelei langus, bet užbaigti šią statybą teko jau žmonai Justinai su pagalbininkais. “Ignas kaupė eksponatus visuomenei, kaip didžiulį kraštotyros turtą, kad kitos kartos žinotų, kaip anksčiau gyveno žmonės ir kaip sunkiai dirbo”, - sakė Justina. Todėl ji jaučianti pareigą ir toliau visa tai išsaugoti.

Dabar klėtelėje – dalis etnografinių daiktų, Igno Viržinto asmeniniai daiktai, tautodailininkų ir kaimo vaikų dirbiniai. Tikimasi, kad klėtelė taps viso kaimo susibūrimų vieta.

I. VIRŽINTO APDOVANOJIMAI

Visos Igno Viržinto knygos susilaukė gero pripažinimo ir buvo įvertintos įvairiomis premijomis:

1. "Ąžuolą kirs rytoj" – pripažinta geriausia 1995 m. "Dobilo" leidyklos knyga .
2. Už knygą "Sodžius be ramybės" – Lietuvos kaimo rašytojų sąjungos padėkos raštas ir vardinė juosta (1997 m.)
3. Už apsakymų rinkinį "Susitikimas per Jonines" – Lietuvos žemės ūkio ministerijos premija (2000 m.)
4. Literatūrinė Reginos Biržinytės premija už apsakymų rinkinį "Susitikimas per Jonines" (2000 m.)
5. Už romaną "Gaidžio lauko trobelė" – AB "Achema" premija-prizu ir laureato diplomu (2002 m.)
6. Literatūrinė Žemaitės premija – už romaną "Gaidžio lauko trobelė" (2002m.)

Pagerbiant Igną Viržintą, Kelmės profesinio rengimo centro Budraičių skyrius, Tytuvėnų jaunimo mokykla ir rajoninio laikraščio "Bičiulis" redakcija organizuoja kasmetinį konkursą "Prozos aruodai", kuriame dalyvauja ir moksleiviai, ir suaugusieji. Pirmojo konkurso laureatais tapo Vladas Kalvaitis, Kazimieras Alekna ir Stasys Ramanauskas.

Prie namo laiptinės, kuriame jis gyveno pritvirtinta memorialinė lenta.

Ignas Viržintas – Žemaitės literatūrinės premijos laureatas

Amelija Miltenienė

IGNUI

(A.A. Ignui Viržintui)

Tu išėjai, net rankos nepaspaudęs
Ir nepaklauses, kaip aš gyvenu...
Išsklido po pasaulį Tavo raidės-
Lyg bičių spiečius ieško avilių.

Ir tavo žodžiai – muzikos akordais
Tebeskamba nutrūkusi styga-
Minčių šimtų šimtai, gal milijardai
Pasklinda po pasaulį su knyga.

Edvardas Stankus

IGNUI VIRŽINTUI, KURIO TIEK DAUG DARBŲ DAR LIKO NEPADARYTA

Išėjai rugsėjy, kada vėjai skriejo
Ir nuo medžių draskė gelstančius lapus.
Mums sugrįžt žadėjai žodžiais, kuriuos sėjai-
Jie kris į mus širdis, tik tavęs nebus.

Liksi Tu tarp mūsų juoduose arimuos,
Kur ant balto lapo tas vagas vertei.
Prie tavo klėtėlės vis smūtkeliai rymo,
Kuriuos čia į būrį sunkiai taip rinkai.

Laukuose draikysis voro tinklų šilkas
Ir palaukėj klevas skaisčiai raudonuos
Išėjai į kelią, kurs be galo ilgas
Tavo likę žodžiai širdis mums paguos.

IGNO VIRŽINTO BIBLIOGRAFIJA

1. Dobrovolskytė, Vilma. Pristatytas Igno Viržinto romanas/ Vilma Dobrovolskytė.- iliustr.// Šiaulių kraštas.- 2002, gruodžio 15.
2. Ignas Viržintas/. - Iliustr. [Nekrologas] // Bičiulis.- 2001, rugsėjo 8.
3. Jautakienė, Ona. Poezijos šventėje daugiausiai dovanų gavo prozininkas... / Ona Jautakienė.- Iliustr.// Bičiulis.- 2000, gegužės 17.
4. Kalvaitis, Vladas.Lietuvio rankos ne vien grumstui purenti... / Vladas Kalvaitis.- Iliustr.// Ūkininko patarėjas.- 1996, lapkričio 11.
5. Klimašauskas Bronislavas. Nors laureato juostos nebuvo kam užrišti.../ Bronislavas, Klimašauskas.- Iliustr.// Bičiulis.- 2002, birželio 12.
6. Klimašauskas, Bronislavas. Pirmąkart Žemaitės premija – kraštiečio romanui / Bronislavas Klimašauskas // Bičiulis.- 2002, gegužės 25.
7. Laužikas, Vilius. Kaimo istorijų pasakotojas / Vilius Laužikas.- Iliustr. // Bičiulystė.- 2002, kovo 7-13.
8. Musneckienė, Regina. Įteikta Žemaitės premija/ Regina Musneckienė.- Iliustr. // Šiaulių kraštas. – 2002, birželio 11, p. 13.
9. Musneckienė Regina. Sielos dvyiniai / Regina, Musneckienė.- Iliustr. // Šiaulių kraštas.- 2001, gruodžio 26 , p. 10.

10. Skeberdienė, Janina. Likimų ir praeities liudytojas / Janina Skeberdienė // Šiaulių kraštas.- 1995, birželio 30.
11. Stankienė, Idalija. Igno Viržinto atminimui-memorialinė lenta ir klėtelė / Idalija Stankienė // Kelmės kraštas.- 2002, rugpjūčio 7.
12. Tutkus, Antanas. Skaitai žemaitį- ataidi Žemaitė /Antanas Tutkus// Bičiulis.- 1996, gegužės 7.
13. Umantaitė, O. Dėstytojo lobyne pasižvalgius / O.Umantaitė // Komunistinis žodis.- 1976, rugpjūčio 14.
14. Viržintas, Ignas. Vaikystės aidas Kadagynų kaime / Ignas Viržintas.- Iliustr. // Šiaulių kraštas.- 1999, rugpjūčio 16.
15. Viržintienė, Justina. Igno sekmadienis Tytuvėnuose / Justina Viržintienė // Kelmės kraštas.- 2002, vasario 6.
16. Vitkienė, Donata. Plakęs save už būtas ir nebūtas nuodėmes / Donata Vitkienė.- iliustr. // Rietavo žemė. - 2002, lapkričio 29.
17. Žurbenkaitė, Viktorija. Igno Viržinto klėtelėje-muziejuje- giedotojai/ Viktorija Žarbenkaitė // Kelmės kraštas. - 2002, rugsėjo 21.